

1973 APR 28

Egy hét

BUDAPEST HANGVERSENYTERMEIBEN

LAMBERTO GARDELLI az Állami Hangversenyzenekar élén kedden adott koncertet az Erkel Színházban. Műsorán két mű szerepelt: Farkas Ferenc *Gyász és vigasz* (*Planctus et consolationes*), valamint Bruckner VII. szimfónia.

Nagy dicsérettel és köszönettel kell adoznunk Gardelli mesternek azért a gondos szeretetért és figyelemért, ahogyan Farkas Ferenc szép darabját interpretálta. Alapos felkészülés előzte meg ezt az előadást, a karmester érezhetően pontosan tudta a művet, ismerte a partitúra legkisebb részletét is. Így azután keze alatt a zenekar kitűnően játszott és hatásosat produkált. Különösen jól sikerült a darab indítása, a tragikusan felőrvénylő bevezető és a rákövetkező első gyászinduló, a klarinét felcsukló témájával. Gardelli észrevette és kitűnően megvalósította a darab mindinkább megnyugvó nagy ívű érzelmi vonalát, amely végül is létrehozza a vigasz harmóniáját.

Bruckner VII. szimfóniája újra megerősítette azt a régi tapasztalatunkat, hogy mostanában az olasz karmesterek különös előszeretettel nyúlnak a „legnémetebb” zenékhez. Persze ez könnyen megmagyarázható azzal, hogy a koncertrepertoár döntő többségét német és osztrák mesterek írták — az olasz fejlődés mindenekelőtt az opera műfaja körül bontakozik ki.

Gardelli egyéniségéből következően kissé világosabbra színezte Bruckner remekét. Így például a minden bevezetés nélkül felcsendülő, széles ívű főtéma — az első tétel legfontosabb „végtelen dallama” — talán egy szemernyivel több drámai elemet tartalmaz, mint ahogyan ezúttal hallhattuk. De az ilyen és ehhez hasonló negatívumok nem egyebek lényegtelen apróságoknál. A gyászinduló (II. tétel) teljes illúziót hozott és a két utolsó tétel nagy hatást gyakorolt a jelenvoltakra. Gardelli — amióta utoljára láttuk és hallottuk — egyszerűbb és elmélyültebb lett, mozgólatai célratörőbbek és kevésbé külöcsösek. A közönség is így érezhette: nagy sikert aratott.

A **TÁTRAI-VONÓSNÉGYES** Mozart kvintettjei című sorozatának második estje a Zeneakadémia nagytermében szép zenei élményt hozott.

A második brácsával bővített vonósnégyes specifikusan mozarti műfaja három utolérhetetlen kései remekműben csúcsosodik ki — ezek közül hallottuk a *D-dúr* (K. 593). (Tátrai Vilmos, Várkonyi István, Konrád György és Banda Ede mellett Mauthner Anna működött közre.) Való igaz, hogy itt-ott egy-egy technikai bizonytalanság zavarta meg örömünket — de mindez nem változtatott azon, hogy Mozart kamaramuzsikája teljes szépségével és gazdagságával bontakozott ki. Olyan otthonos, puha és természetes hangzással indult a darab, olyan eszményi nooturno-hangzásokkal ajándékozott meg a lassútétel, hogy azt nem egykönnyen felejtjük el. Érdekes eseménynek számított a műsort kezdő *B-dúr kvintett*, a tizenhét éves Mozart é. műfajbeli első alkotása (K. 174).

Farkas Ferenc vonósnégyesének bemutatója alkalmával minden ízében gondosan és hatalmas szakmai felkészültséggel megkomponált művel ismerkedhettünk meg. Különösen megragadó volt a művet indító akkordikus anyag, amelyet a végén újra hallhattunk, valamint a rendkívül szellemes és tisztán megformált harmadik tétel. A szerző a hagyományos kereteket a vonósnégyes természetének megfelelő zenei anyaggal és nagy melódiainvencióval tölti meg.

FRIEDRICH ADÁM működött közre Mozart úgynevezett *Kürt-kvintettjének* előadásában (*Esz-dúr*, K. 407). Produkcióját az est csúcspontjának éreztük. A közönség gyakran hallhatta az elmúlt években Friedrich Adámot, ha másként nem, hát az Állami Hangversenyzenekar

első kürtöseként, gyönyörködhetett hosszan kicsengő, kristálytisza szólóiban. Mozart művében bőséges alkalmat lelt arra, hogy legszebb erőit megcsillantsa. Melódiai hosszú hangokból kovácsolódta egyanyagúvá, a lélegzet és a vonal seholsem tört meg, szárnyaló volt és olyan benyomást keltett, mintha távolról szólna és csodálatos intenzitással távolba veszne. Mindez valami természeti tisztaság eredménye, amely csak kivételesen tehetséges muzikusoknak adatik meg.

Pernye András

*

A „**FIATAL KARMESTEREK — FIATAL SZÓLISTÁK**” című sorozat második hangversenyén Farkas András és ifj. Berkes Kálmán mutatkozott be a Zeneakadémián. Fiatal hangszeres művész számára hagyományosan az volt a legnagyobb lehetőség a bemutatkozásra, ha már beérkezett, híres karmester vállalkozott rá, hogy műsorába iktat egy versenyművet: ennek szólistájaként remélhette az ifjú művész, hogy egy csapásra „beérkezik”, felfigyelnek rá. Pályáját kezdő karmester számára az első lépés jóval nehezebb, hiszen az egész műsor az ő vállára nehezedik és a kockázatot sem a hangversenyrendező, sem a közreműködő zenekar nem vállalja szívesen. A Filharmonia új bérleti sorozata sikerrel bizonyítja mindennek ellenkezőjét: nemcsak a hangversenyrendező áll ki a szárnyait próbálgató fiatal karmester ügyéért, hanem a MÁV Szimfonikusok is tapasztalattuk és tudásuk legjavát nyújtják ezeken az estéken, de — s ez talán a legörvendetesebb — a közönség érdeklődése is hozzájárul ahhoz, hogy ezeket a bemutatkozásokat jelentős zenei eseménnyé tegye.

Farkas András vonzó megjelenésének, világfias kiállításának és a műveket partitúra nélkül való előadásra felkészített, megbízható tudásának fegyverzetében sikerrel győzte le elfogódottságát, bár biztosra vehető, hogy további működése során még otthonosabbá válik majd a karmesteri emelvényen, mozgólatai fel szabadultabbak lesznek és ennek következtében elgondolásait szuggesztívabb erővel közvetíti majd zenekarának. Ami már most kiemelkedő erénye előadásának, az a hangszínek iránt tanúsított érzékenysége és a dallamvonalak gondos, dinamikai árnyalatokban gazdag megmintázása. Beethoven *Negyedik*, és Mendelssohn — ugyancsak négyes sorszáma — „*Olasz*” szimfóniájának előadása világosan érzékeltette a művek formai felépítését, jól megválasztott tempók és a lényegre koncentráló kifejezés érzékeltette a karmester helyes törekvéseit.

Ifj. Berkes Kálmán — bár még nem fejezte be főiskolai tanulmányait — tökéletes otthonossággal lép pódiumra: ő az a muzikus, akiről első pillanatra úgy érezzük, hangszerevel együtt jött a világra. Klarinéton játszani: ez Berkes számára annyi, mint másnak lélegezni. Ez a magától értődő természetesség lehetett az, amiről Castiglione hajdanában az Udvari Ember számára írt kézikönyvében, mint ajánlatos modorról tett említést: bármily nehéz legyen is a hangszeren való játék, a hallgató számára tűnjék könnyűnek! A veleszületett hangszeres adottság Berkes játékában a legmagasabb fokú muzikalitással és kultúrával társul. Mozart klarinétversenyét, a komponistának ezt a csaknem utolsó lehetével küldött hangszeres üzenetét (a koncert Köchel-száma 622, a befejezetlenül maradt *Requiem* 626!) Berkes olyan játéki könnyedséggel, olyan szív-bemarkoló költészettel és ugyanakkor olyan mély megrendüléssel szólaltatta meg, ami egy pályája delelőjére érkezett, érett klarinétművésznek is becsületére válnék.

A produkciót zajos siker jutalmazta: a lassú tételt meg kellett ismételni.

Pándi Marianne